

*Apstiprināta
ar NEPLP 2023.gada 28.decembra lēmumu Nr.430/1-2
Grozīta
ar NEPLP 2024.gada 25.janvāra lēmumu Nr.39/1-2*

NACIONĀLĀS ELEKTRONISKO PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU PADOMES DARBĪBAS STRATĒGIJA 2023.-2026. GADAM

I VISPĀRĪGĀ DAĻA

Priekšvārds

Šī stratēģija darbojas laikā, kad Latvijas tuvumā – Ukrainā notiek brutāls un noziedzīgs karš, kuru īsteno Krievija. Latvijā, atšķirībā no Ukrainas, nenotiek fiziska kara darbība, taču Krievija īsteno citu – informatīvo karu. Karu, kura pamatā ir krievu pasaules redzējuma uzspiešana Latvijas iedzīvotāju prātiem un sirdīm. Krievu pasaules naratīva izplatīšana un iedzīvināšana, kas diemžēl bieži vien arī izdodas. NEPLP atrodas šī Krievijas īstenotā informatīvā kara priekšējās līnijās un svarīgākais uzdevums ir Latvijas informatīvās telpas aizsardzība. To nav iespējams izdarīt bez spēcīgas, profesionāli jaudīgas un saliedētas komandas, kas ir visa pamatā. NEPLP šāda komanda ir un tāpēc ir pārlicība, ka arī stratēģijā noteiktie mērķi un uzdevumi tiks sasniegti.

NEPLP priekšsēdētājs Ivars Āboliņš.

1. Ievads

Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (turpmāk arī – NEPLP) darbības stratēģija 2023.-2026.gadam (turpmāk – Stratēģija) ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas izstrādāts, ievērojot Attīstības plānošanas sistēmas likumu, MK 02.12.2014. noteikumus Nr.737 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” un MK 2022. gada 1.februārī apstiprināto instrukciju Nr.1 “Kārtība, kādā izstrādā un aktualizē institūcijas darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu”.

Stratēģija nosaka NEPLP prioritātes, mērķus, darbības virzienus un plānotos rezultātus turpmākajiem četriem gadiem, atbilstoši vidēja termiņa budžeta finansējuma nosacījumiem un ierobežojumiem, lai īstenotu NEPLP noteiktās kompetences un uzdevumus.

2. NEPLP darbība

NEPLP ir neatkarīga pilntiesīga autonoma institūcija, kas atbilstoši savai kompetencei pārstāv sabiedrības intereses elektronisko plašsaziņas līdzekļu (EPL) – televīzijas, radio, audiovizuālu pakalpojumu pēc pieprasījuma, programmu izplatīšanas pakalpojumu sniedzēju, kā arī video koplietošanas platformu jomā, uzrauga, lai to darbībā tiktu ievērota Latvijas Republikas Satversme, Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likums un citi normatīvie akti. NEPLP ir atvasināta publiska persona. Eiropas Parlamenta un Padomes 2010.gada 10.marta direktīvas (ES) 2010/13/ES un Eiropas Parlamenta un Padomes 2018.gada 14.novembra direktīvas (ES) 2018/1808, ar ko

groza direktīvu 2010/13/ES (Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīva), izpratnē NEPLP ir neatkarīgs regulators.

NEPLP rūpējas par nacionālajām interesēm atbilstošu programmu politiku, veic nozares regulatora funkcijas atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam pilnvarojumam, īsteno uzraudzības iestādes funkcijas Informācijas sabiedrības pakalpojumu likuma izpratnē.

Galvenās darbības jomas:

- Elektronisko plašsaziņas līdzekļu uzraudzība.
- Apraides atļauju izsniegšana radio un televīzijas programmu apraidei.
- Retranslācijas atļauju izsniegšana programmu izplatīšanas pakalpojumu sniedzējiem.
- Paziņojumu par audiovizuālu pakalpojumu pēc pieprasījuma sniegšanu reģistrēšana.
- Programmu iekļaušana un izslēgšana no Latvijā retranslējamo audio un audiovizuālo programmu saraksta.
- Elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības monitoringa veikšana.
- Satura prettiesiskas izplatīšanas ierobežošana.
- Medijpratības veicināšana.
- Satura pieejamības veicināšana.
- Mediju nozares un sabiedrības vajadzību izpēte, datu apkopošana, analīze par elektronisko plašsaziņas līdzekļu un citu mediju nozares dalībnieku darbību.
- Sūdzību un iesniegumu izskatīšana.
- Konkurso rīkošana uz brīvajām frekvencēm radio programmu apraidei.
- Latvijas jurisdikcijā esošu video koplietošanas platformu uzraudzība.
- Sadarbība ar citām institūcijām un organizācijām Latvijā un ārvalstīs.

NEPLP uztur vairākus reģistrus un sarakstus:

- Latvijas jurisdikcijā esošo televīzijas programmu reģistrs;
- Latvijas jurisdikcijā esošo radio programmu reģistrs;
- Latvijas jurisdikcijā esošo audiovizuālo pakalpojumu pēc pieprasījuma reģistrs;
- Televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumu sniedzēju (tajā skaitā kabeļoperatoru) reģistrs;
- Latvijā retranslējamo audio un audiovizuālo programmu saraksts;
- Ierobežoto tīmekļa vietņu domēna vārdu saraksts.

Tā kā EPL kā informācijas izplatītājiem ir nozīmīga loma sabiedriskās domas veidošanā un viedokļu daudzveidības nodrošināšanā, ir svarīgi, lai EPL īstenotu sabiedrības tiesības un iespējas saņemt kvalitatīvu, daudzveidīgu un uzticamu saturu, ievērojot nozari regulējošo normatīvo aktu prasības. Lai nodrošinātu efektīvu un uz attīstību vērstu EPL uzraudzību, NEPLP ikdienā īsteno savas funkcijas, sniedzot informāciju elektronisko plašsaziņas līdzekļu juridiskajos, tehniskajos, ekonomiskajos un attīstības jautājumos, kā arī izzinot mediju vides attīstības tendences. Tas nozīmē gan NEPLP atvērtību sabiedrībai sniegt un saņemt informāciju, gan arī ietver konsultācijas, informācijas apmaiņu, sadarbību ar EPL, citām valsts iestādēm un institūcijām gan Latvijā, gan starptautiski. NEPLP piedalās starpinstitūciju darba grupās, normatīvo aktu, to grozījumu un politikas plānošanas dokumentu izstrādē, vides, tostarp informācijas un satura pieejamības, nodrošināšanas veicināšanā, kā arī nodrošina sabiedrības interešu pārstāvību starptautiski, tajā skaitā mediju politikas jomā Eiropas Savienībā (turpmāk – ES).

Latvijā ir nodrošināta elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to veidotā satura daudzveidība, pakalpojumu sniedzēju skaits ir mainīgs. Kopumā NEPLP ir reģistrēti vairāk nekā 90 komerciālie, nekomerciālie, sabiedriskie EPL. 2023.gada sākumā bija izsniegtas 52 televīzijas un 47 radio programmu apraides atļaujas, reģistrā iekļauti 25 audiovizuāli pakalpojumi pēc pieprasījuma, izsniegtas 24 retranslācijas atļaujas, savukārt Latvijā retranslējamo audio un audiovizuālo programmu sarakstā iekļautas 254 televīzijas programmas. Aktuālā informācija pieejama NEPLP tīmekļvietnē www.neplp.lv sadaļā “Mediji”.

Lai pārstāvētu Latvijas intereses starptautiski, īpaši Eiropas Savienībā, sekotu līdzi elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomas aktualitātēm, piedalītos mediju nozarē nozīmīgu tiesību normu izstrādē, informācijas apmaiņā, NEPLP nodrošina starptautisku sadarbību, tajā skaitā ar citu valstu mediju regulatoriem. NEPLP ir Eiropas Savienības audiovizuālo mediju pakalpojumu regulatoru grupas (ERGA) un Eiropas Raidorganizāciju Regulatoru kopienas (EPRA) dalīborganizācija, aktīvi sadarbojas ar Baltijas valstu mediju regulatoriem un Austrumu flanga valstu mediju regulatoriem, kā arī sniedz atbalstu ES kandidātvalstīm Ukrainai un Moldovai, lai sekmētu to integrāciju ES.

Misija

NEPLP misija ir attīstīt, atbalstīt un uzraudzīt elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozari Latvijā, radot priekšnoteikumus elektronisko plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu sniegšanai, kvalitatīva satura nodrošināšanai un atainoto viedokļu daudzveidībai, atbilstoši sabiedrības dažādu grupu interesēm un vajadzībām, veicināt mediju konkurētspēju, latviešu valodas saglabāšanu un lietošanu, sekmēt medijpratīgu sabiedrību Latvijā, kā arī mediju politikas attīstību Eiropas Savienībā atbilstoši Latvijas nacionālajām interesēm elektronisko plašsaziņas līdzekļu un drošas informatīvās telpas jomā.

Vīzija

NEPLP darbība sniedz būtisku ieguldījumu drošas informatīvās telpas, sabiedrībā uzticamu un kvalitatīvu mediju vides nodrošināšanā un attīstībā, sekmējot valsts drošību un demokrātiju.

Vērtības

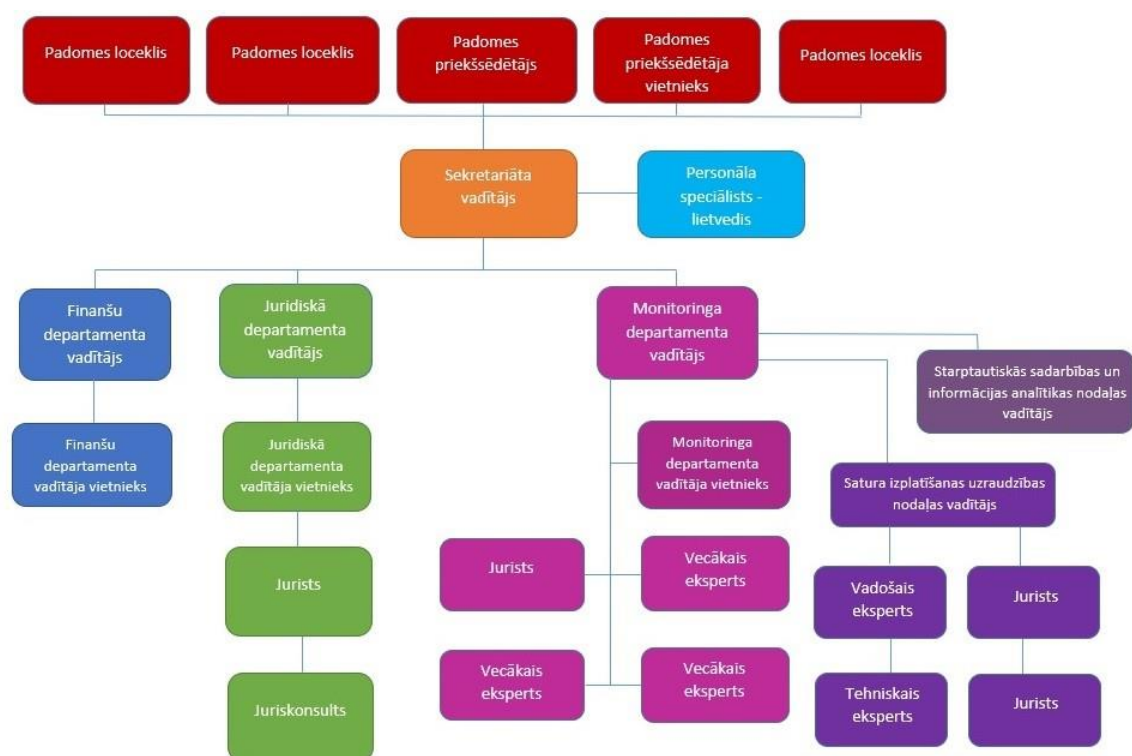
- Valsts valoda – iestāties par informatīvo telpu, kas balstīta latviešu valodā.
- Neatkarība – darboties kā neatkarīgam regulatoram, kas pakļauts Latvijas Republikas Satversmei, likumiem un tiesībām.
- Profesionalitāte – darba pienākumu izpildi balstīt zināšanās, pieredzē, pierādījumos un pētījumos.
- Atbildīgums – iestāties par Latvijas informatīvās telpas ilgtspēju, pārvaldību un resursiem.
- Atvērtība – būt atvērtiem sadarbībai un idejām, sadarboties ar nozari, sabiedrību, institūcijām, starptautiskām organizācijām un ekspertiem, būt atvērtiem radošām inovācijām un ierosmēm.
- Taisnīgums – būt taisnīgiem normatīvo aktu piemērošanā, procedūrās, lēmumos un saskarsmē.

NEPLP struktūra

NEPLP veido 5 padomes locekļi, kurus uz pieciem gadiem ievēlē Saeima. NEPLP locekļus var ievēlēt atkārtoti, bet ne vairāk kā divas reizes pēc kārtas. NEPLP vada tās priekšsēdētājs, kuru ieceļ padomes locekļi no sava vidus. NEPLP darbības nodrošināšanai ir izveidots sekretariāts.

NEPLP struktūru veido NEPLP priekšsēdētājs normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā (Ministru kabineta 2010.gada 14.decembra ieteikumi Nr.2 “Valsts pārvaldes iestādes struktūras izveidošanas kārtība”).

2023.gadā NEPLP ir 18 sekretariāta darbinieki. Saskaņā ar Ministru kabineta 2023.gada 26.septembra protokolu Nr.47 43.§ apstiprināts priekšlikums NEPLP (budžeta resoram 47. “Radio un televīzijas regulators”) piešķirt līdzekļus divu jaunu amata vietu izveidošanai, tādējādi NEPLP no 2024.gada 1.janvāra būs 20 sekretariāta darbinieku amata vietas.

Kopš 2020.gada pilnveidota NEPLP struktūra un izveidotas 7 jaunas amata vietas, būtiski stiprinot NEPLP monitoringa kapacitāti. No 2023.gada aprīļa tika ieviests jauns atlīdzības modelis, padarot konkurētspējīgāku darbinieku atalgojumu, kas iestādei ilgtermiņā ļauj piesaistīt un noturēt ziņošanas nozares speciālistus.

2022.gadā NEPLP, īstenojot savas funkcijas, kopumā pieņēma 459 lēmumus, tostarp administratīvo pārkāpumu un tīmekļa vietņu pārbaudes lietās. 2022.gadā tika sasauktas 68 NEPLP sēdes.

NEPLP finansējums

NEPLP tiek finansēta no valsts budžeta līdzekļiem (pamatbudžets) un pašu ieņēmumiem no maksas pakalpojumiem. Lai sistemātiski, plānveidīgi un atbilstoši izvirzītajām prioritātēm stiprinātu NEPLP, papildus ik gadu tiek noteikti prioritārie pasākumi, kuriem atbilstoši tiek pieprasīts finansējums no valsts budžeta (prioritāro

pasākumu finansējums). Citu finansējuma avotu ārpus valsts budžeta līdzekļiem NEPLP nav. Arī turpmāk ir svarīgi nodrošināt atbilstošu NEPLP finansējumu, ņemot vērā normatīvajos aktos noteiktās NEPLP funkcijas un uzdevumus, kā arī nākotnē iespējamās jaunās atbildības jomas un kompetences.

NEPLP budžeta faktisko izdevumu apjoms 2022.gadā sasniedza 4 039 513 *euro*, tajā skaitā 1 153 504 *euro* izlietoti NEPLP darbības nodrošināšanai, bet 2 122 850 *euro* bezmaksas zemes apraides nodrošināšanai.

2022.gada izdevumu izpilde:

Budžeta programma 01.00.00 “Nozares vadība”	1 153 504 <i>euro</i> (plāns – 1 639 774 <i>euro</i>) jeb izdevumu izpilde ir 70.3% plānotā apjoma. Neizlietotie līdzekļi 486 270 <i>euro</i> atgriezti valsts budžetā.
Budžeta apakšprogramma 05.00.00 “Galalietotājiem bez maksas izplatāmo programmu sarakstā iekļauto televīzijas programmu izplatīšana	2 122 850 <i>euro</i> (plāns – 2 122 850 <i>euro</i>) jeb izdevumu izpilde ir 100 % no plānotā apjoma
Budžeta programma 99.00.00 “Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums	225 916 <i>euro</i> (plāns – 265 178 <i>euro</i>) jeb izdevumu izpilde ir 85,2 % no plānotā apjoma. Neizlietotie līdzekļi 39 262 <i>euro</i> atmaksāti valsts budžetā

NEPLP 2023.gada budžeta plāns, izdevumu pozīcijas:

	Pamatbudžeta bāze 2023.gadam (<i>euro</i>)	Izmaiņas (+, -)				Maksimāli pieļaujama valsts pamatbudžeta izdevumu apjoms 2023.gadam (<i>euro</i>)
		Ilgtermiņa saistības (<i>euro</i>)	Tehniski precizējumi (<i>euro</i>)	Atbilstoši MK lēmumiem (<i>euro</i>)	Prioritārie pasākumi (<i>euro</i>)	
3	4	5	6	7	8	9
47. Radio un televīzijas regulators						
Resursi izdevumu segšanai	3 703 700		25 212	51 264	999 280	4 779 456

Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi – kopā	5 726					5 726
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	3 697 974		25 212	51 264	999 280	4 773 730
Vispārējā kārtībā sadalāmā dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	3 697 974		25 212	51 264	999 280	4 773 730
Izdevumi – kopā	3 703 700		25 212	51 264	999 280	4 779 456
Uzturēšanas izdevumi	3 699 277		25 212	51 264	999 280	4 775 033
Kārtējie izdevumi	3 195 677		25 212	51 264	999 280	4 271 433
Atlīdzība	768 997		25 212	50 104	218 175	1 062 488
Preces un pakalpojumi	2 426 680			1 160	781 105	3 208 945
Subsīdijas, dotācijas, sociālie maksājumi un kompensācijas	500 000					500 000
Subsīdijas un dotācijas	500 000					500 000
Kārtējie maksājumi Eiropas Savienības budžetā un starptautiskā sadarbība	3 600					3 600
Starptautiskā sadarbība	3 600					3 600
Kapitālie izdevumi	4 423					4 423
Pamatkapitāla veidošana	4 423					4 423

NEPLP 2024.-2026.gada budžeta plāns ilgtermiņā, izdevumu pozīcijas:

	Maksimāli pieļaujamais valsts pamatbudžeta izdevumu apjoms 2024.gadam (euro)	Maksimāli pieļaujamais valsts pamatbudžeta izdevumu apjoms 2025.gadam (euro)	Maksimāli pieļaujamais valsts pamatbudžeta izdevumu apjoms 2026.gadam (euro)
1	2	3	4
47. Radio un televīzijas regulators			
Resursi izdevumu segšanai	4 538 174	4 536 214	4 536 214
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi – kopā	5 726	5 726	5 726
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	4 532 448	4 530 488	4 530 488
Vispārējā kārtībā sadalāmā dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	4 532 448	4 530 488	4 530 488
Izdevumi – kopā	4 538 174	4 536 214	4 536 214
Uzturēšanas izdevumi	4 519 703	4 519 703	4 519 703
Kārtējie izdevumi	4 515 803	4 515 803	4 515 803
Atlīdzība	1 196 378	1 196 378	1 196 378
Preces un pakalpojumi	3 319 425	3 319 425	3 319 425
Subsīdijas, dotācijas, sociālie maksājumi un kompensācijas	0	0	0
Subsīdijas un dotācijas	0	0	0

Kārtējie maksājumi Eiropas Savienības budžetā un starptautiskā sadarbība	3 900	3 900	3 900
Starptautiskā sadarbība	3 900	3 900	3 900
Kapitālie izdevumi	18 471	16 511	16 511
Pamatkapitāla veidošana	18 471	16 511	16 511

NEPLP mērķgrupas, to vajadzības un intereses

NEPLP darbojas visas sabiedrības interesēs, atkarībā no vajadzībām un interesēm izdalot vairākas mērķgrupas.

Vajadzības, intereses	Mērķgrupas								
	Sabiedrība	Komersanti, t.sk. EPL, programmu īpašnieki un pārstāvji	NEPLP darbinieki	Saeima, valdība	Valsts iestādes, institūcijas	Pakalpojumu sniedzēji	Sadarbības partneri	Mediji, žurnālisti	Starptautiskās organizācijas
Informācijas pieejamība	X	X	X	X	X	X	X	X	X
NEPLP sasniedzamība	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Izpratne par EPL, par NEPLP	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Komunikācija	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Konsultācijas	X	X					X		
Skaidrojošais darbs	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Informācijas saņemšana par NEPLP lēmumiem	X	X	X	X	X		X	X	X
Atbildes uz iesniegumiem un sūdzībām	X	X			X		X	X	X
Kvalitatīvs un uzticams mediju saturs	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Sadarbība		X			X	X	X	X	X
Samērīgs administratīvais slogs	X	X	X		X	X	X	X	
Dalība valsts institūciju komisijās, sēdēs un darba grupās NEPLP kompetences ietvaros	X	X		X	X				X
Dalība starptautiskās organizācijās	X	X		X	X		X	X	X
Iesaiste stratēģisku plānu, dokumentu izstrādē	X	X	X		X				X
Izglītošana	X	X	X				X	X	
Pētījumi, dati par mediju nozari	X	X	X	X	X		X	X	X
Datu analīze	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Informācijas un pieredzes apmaiņa		X	X	X	X		X		X
NEPLP darbinieku profesionālā pilnveide, tālākizglītība	X	X	X				X		
NEPLP darbinieku izaugsmes iespējas, karjeras attīstība			X						
Elastīga darba vide NEPLP			X						
Mūsdienīga, droša un motivējoša darba vide NEPLP			X						
Sociālās garantijas NEPLP			X						
Darba izpildes novērtējums NEPLP			X						

Informācija par Stratēģijas periodā aktuālajiem politikas mērķiem

NEPLP saistošie politikas mērķi, kas ņemti vērā Stratēģijas izstrādē, noteikti šādos normatīvajos aktos un politikas plānošanas dokumentos:

1. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālās stratēģija 2023.-2027.gadam (turpmāk – nozares attīstības stratēģija)¹.

Nozares attīstības stratēģijā noteikti būtiskākie elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības virzieni, mērķi un darbības virzieni:

- A. Aizsargāta un stipra Latvijas informatīvā telpa;
- B. Daudzveidīga Latvijas elektronisko mediju vide, kas spēj pielāgoties tehnoloģiskās attīstības izaicinājumiem digitālajā vidē;
- C. Kvalitatīva satura pieejamība, iedzīvotāju sasniedzamība.

Nozares attīstības stratēģijā noteikta kārtība, kādā NEPLP izsniedz apraides atļaujas, atjauno tajās sniegto informāciju, izsniedz retranslācijas atļaujas, veic izmaiņas Latvijā retranslējamo audio un audiovizuālo programmu sarakstā, reģistrē audiovizuālus pakalpojumus pēc pieprasījuma, kā arī nosaka to, kā izpildāmas elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem noteiktās normatīvo aktu prasības, tostarp attiecībā uz Eiropas audiovizuālo darbu nodrošināšanu programmās un pakalpojumos.

2. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālās stratēģijas 2023.-2027.gadam ieviešanas rīcības plāns² (turpmāk – nozares attīstības stratēģijas ieviešanas rīcības plāns).

Nozares attīstības stratēģijas ieviešanas rīcības plānā noteiktas veicamās darbības un to termiņi, lai sasniegtu nozares attīstības stratēģijā izvirzītos mērķus un īstenotu noteiktos darbības virzienus.

3. Latvijas mediju politikas pamatnostādnes 2016.-2020.gadam (MK rīkojums Nr.667, 08.11.2016.)³.

Latvijas mediju politikas pamatnostādnes nākamajam periodam ir izstrādes stadijā.

4. Nacionālās drošības koncepcijas 2023 7.nodaļa⁴.

Nacionālās drošības koncepcijas 2023 7.nodaļa nosaka galvenos principus Latvijas informatīvajai telpai radītā apdraudējuma novēršanai. Koncepcijā noteiktas šādas prioritātes:

1. sabiedrības informācijpratības un medijpratības veicināšana;
2. stipri vietējie mediji;
3. žurnālistu drošība un prasmes;
4. spēcīga un vienota valsts stratēģiskā komunikācija.

¹ <https://www.neplp.lv/lv/nacionala-strategija>

² <https://www.neplp.lv/lv/nacionala-strategija>

³ <https://likumi.lv/ta/id/286455-par-latvijas-mediju-politikas-pamatnostadnem-2016-2020-gadam>

⁴ <https://likumi.lv/ta/id/345911-par-nacionalas-drosibas-koncepcijas-apstiprinasanu>

5. Latvijas nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam⁵ (turpmāk – NAP 2027). NAP2027 NEPLP noteikta kā viena no atbildīgajām institūcijām šādu uzdevumu īstenošanai:

1. latviešu valodas lietojuma palielināšana ikdienas saziņā, tostarp digitālajā un sabiedrisko mediju vidē, paplašinot valodas apguves pieejamību un uzlabojot kvalitāti,
2. satura pieejamības palielināšana;
3. cilvēku medijpratības stiprināšana formālajā un neformālajā izglītībā, sekmējot viltus ziņu un dezinformācijas atpazīšanu sabiedrībā, kritisko domāšanu.

6. Valdības 2023.gada 15.septembra deklarācija par Evikas Siliņas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību⁶.

Valdības deklarācija kā vienu no priekšnoteikumiem drošas Latvijas pastāvēšanai paredz paplašināt mediju stratēģisko lomu drošības veicināšanā (Valdības deklarācijas 6.punkts).

7. Konceptuālais ziņojums par valsts stratēģisko komunikāciju un informatīvās telpas drošību 2023.-2027.gadam⁷.

Nemot vērā, ka Konceptuālajā ziņojumā par valsts stratēģisko komunikāciju un informatīvās telpas drošību 2023.-2027.gadam kā informatīvās telpas drošības pīlāri ir noteikti valsts stratēģiskās komunikācijas spēja, mediju vide un sabiedrības medijpratība un informācijpratība, kā arī to, ka ziņojums izstrādāts ar mērķi veicināt Latvijas valsts pārvaldes un sabiedrības noturību pret dažādām manipulācijām, tostarp dezinformāciju un informācijas ietekmēšanas operācijām, šim konceptuālajam ziņojumam ir nozīme arī NEPLP stratēģijas tapšanā, jo elektroniskie plašsaziņas līdzekļi veido būtisku daļu mediju vides un aizvien ir nozīmīgs informācijas ieguves avots, bet viena no NEPLP likumā noteiktajām funkcijām ir arī sabiedrības medijpratības veicināšana.

NEPLP stratēģiskās prioritātes un mērķi

Nemot vērā EPL likumā noteikto, elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomas attīstības tendences, ārējos apstākļus, un lai nodrošinātu NEPLP vīzijas un efektīvu iestādes darbību tās kompetencē esošo funkciju un uzdevumu izpildei, stratēģijas darbības periodam noteiktas 3 (trīs) prioritātes, no kurām izriet 6 (seši) stratēģiskie mērķi.

Prioritātes

- I.** Uz attīstību un informatīvās telpas drošību vērsta NEPLP darbība sabiedrības interesēs.
- II.** Spēcīga NEPLP komanda, profesionāli darbinieki.
- III.** Ieguldījums sabiedrības zināšanās, izpratnes un iespēju attīstībā.

⁵ <https://likumi.lv/ta/id/315879-par-latvijas-nacionalo-attistibas-planu-20212027-gadam-nap2027>

⁶ <https://www.mk.gov.lv/lv/jaunums/darbu-sak-evikas-silinas-valdiba>

⁷ <https://likumi.lv/ta/id/339106-par-konceptualo-zinojumu-konceptualais-zinojums-par-valsts-strategisko-komunikaciju-un-informativas-telpas-drosibu-2023-2027>

Mērķi

1. Nodrošināt stratēģisku, datus pamatotu un taisnīgu Latvijas elektronisko mediju vides uzraudzību daudzplatformu vidē.
2. Nodrošināt un attīstīt monitoringa spēju, tajā skaitā digitālajā vidē.
3. Veicināt mediju konkurētspēju un attīstību.
4. Nodrošināt NEPLP darbinieku profesionālās izaugsmes un pilnveides iespējas atbilstoši mediju un tehnoloģiju attīstības tendencēm.
5. Nodrošināt NEPLP darbības ilgtspēju, mūsdienīgas un drošas darba vides pieejamību.
6. Veicināt Latvijas sabiedrības medijpratības līmeņa celšanu, sniedzot zināšanas, veicinot izpratni un paplašinot iespējas.

Mērķu, uzdevumu un rezultātīvo rādītāju karte

Uzdevumi	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja vērtības	
		Bāzes vērtība, 2022.gads	Mērķa vērtība, 2026.gads
I Prioritāte. Uz attīstību un informatīvās telpas drošību vērsta NEPLP darbība sabiedrības interesēs.			
1. Mērķis: Nodrošināt stratēģisku, datus pamatotu un taisnīgu Latvijas elektronisko mediju vides uzraudzību daudzplatformu vidē.			
1.1. Mediju nozares izpēte	Veikti pētījumi (gadā)	2	Vismaz 1
	Sagatavots NEPLP darbības pārskats (gadā)	1	1
1.2. Efektivizēt sūdzību un iesniegumu izskatīšanu	Samazināts sabiedrības iesniegumu un sūdzību izskatīšanas laiks (vidēji dienās)	Iesniegumu un sūdzību izskatīšanas laiks – vidēji 25 dienas	Iesniegumu un sūdzību izskatīšanas laiks – vidēji 20 dienas
1.3. Skaidrojumu nodrošināšana, vienotas izpratnes veicināšana par normatīvo aktu piemērošanu	Sagatavotas vadlīnijas, instrukcijas, skaidrojumi, t.sk. to grozījumi	2	Pēc nepieciešamības (vismaz 2)
	Konsultācijas, tikšanās ar mediju nozares pārstāvjiem	Pastāvīgi	Pastāvīgi
1.4. Normatīvo aktu ievērošanas uzraudzības pilnveide, ņemot vērā mediju nozares attīstības tendences	Nodrošinātas programmu izplatīšanas pakalpojumu sniedzēju pārbaudes	28	Vismaz 30
	Regulāra mediju nozares dalībnieku pārskatīšana, jaunu dalībnieku identificēšana	Pastāvīgi	Pastāvīgi
	Tematiskās satura pārbaudes programmās un pakalpojumos (gadā)	2	Vismaz 2
	Monitoringa programmatūras risinājums monitoringa nodrošināšanai atbilstoši izmaiņām normatīvajos aktos	Pēc nepieciešamības	Pēc nepieciešamības
1.5. Sniegt ieguldījumu EPL jomas attīstībā	Dalība, t.sk. priekšlikumu sagatavošana, normatīvo aktu vai to grozījumu izstrādē (gadā)	9	Pēc nepieciešamības (vismaz 3)

2. Mērķis: Nodrošināt un attīstīt monitoringa spēju, tajā skaitā digitālajā vidē.			
2.1. Nodrošināt mūsdienīgus risinājumus monitoringa veikšanai	Nodrošināts daudzfunkcionāls monitoringa programmatūras rīks (risinājums monitoringa nodrošināšanai)	1	1
	Nodrošināts risinājums tīmekļa vietņu un satura izplatīšanas avotu identificēšanai	1	1
	Nodrošināts risinājums priekšvēlēšanu aģitācijas perioda monitoringam	1	1
2.2. Monitoringa kapacitātes pieaugums	Monitorētais apjoms, tostarp lineārajā apraidē un nelineārajā vidē (stundas gadā)	17020	15000
	Veiktās pārbaudes interneta vidē (skaits gadā)	120	150
	Veiktās programmu izplatīšanas pakalpojumu sniedzēju pārbaudes (skaits gadā)	28	40
	Izstrādātās vadlīnijas, instrukcijas un skaidrojumi (skaits gadā)	2	4
3. Mērķis: Veicināt mediju konkurētspēju un attīstību.			
3.1. Veicināt satura prettiesiska patēriņa samazināšanos	Satura prettiesisks patēriņš Latvijā	20% no sabiedrības (2021.gadā)	Mazāk kā 20% sabiedrības
3.2. Nodrošināt aktivitātes par mediju nozares aktualitātēm	Organizētas diskusijas un/vai semināri par mediju nozares aktualitātēm (gadā)	1	Vismaz 1
3.3. Administratīvo procesu pilnveide	Izstrādāti informatīvie materiāli un publicēti NEPLP tīmekļvietnē (gadā)	2	Pēc nepieciešamības (vismaz 1)
	Izstrādātas infografikas un publicētas NEPLP tīmekļvietnē (gadā)	0	Pēc nepieciešamības (vismaz 1)
3.4. Veicināt kvalitatīvas satura pieejamības palielināšanu mediju programmās un pakalpojumos	Organizētas diskusijas un/vai semināri, izstrādāti informatīvie materiāli (gadā)	1	Vismaz 1
II Prioritāte. Spēcīga NEPLP komanda, profesionāli darbinieki.			
4. Mērķis: Nodrošināt NEPLP darbinieku profesionālās izaugsmes un pilnveides iespējas atbilstoši mediju un tehnoloģiju attīstības tendencēm.			
4.1. Pilnveidotas praktiskās zināšanas saistībā ar tiešajiem darba pienākumiem	Apmeklētas mācības, semināri (katram darbiniekam, gadā)	Vidēji vismaz 1	Vidēji vismaz 1
	Dalība konferencēs, t.sk. starptautiskajās	3	Vismaz 3
	Tikšanās pieredzes apmaiņai (gadā)	4	Vismaz 4
5. Mērķis: Nodrošināt NEPLP darbības ilgtspēju, mūsdienīgas un drošas darba vides pieejamību.			
5.1. Organizēt apmācības darba aizsardzības jomā	Nodrošinātas mācības par darba drošību, ugunsdrošību (gadā)	1	1

	Nodrošinātas mācības par informācijas tehnoloģiju drošību, veikta instruktāža par informācijas tehnoloģiju drošību iestādē (gadā)	1	1
	Veikta fizisko personu datu aizsardzības instruktāža (gadā)	1	1
	Veikta ugunsdrošības instruktāža (gadā)	1	1
5.2. Pilnveidot, nodrošināt drošu darba vidi	Veikts darba vides riska faktoru novērtējums, izstrādāts darba aizsardzības pasākumu plāns, veikta darba aizsardzības ikgadējā instruktāža (gadā)	1	1
	Veikt nepieciešamos uzlabojumus darba vides pilnveidei	Pēc nepieciešamības	Pēc nepieciešamības
5.3. Stiprināta NEPLP cilvēkresursu kapacitāte atbilstoši jaunām kompetencēm	Jaunu funkciju piešķiršanas gadījumā izvērtēt institūcijas iekšējos resursus un nepieciešamības gadījumā īstenot visas nepieciešamās darbības, lai stiprinātu institūcijas cilvēkresursu kapacitāti atbilstoši faktiskajai situācijai.	-	Pēc nepieciešamības
III Prioritāte. Ieguldījums sabiedrības zināšanās, izpratnes un iespēju attīstībā.			
6. Mērķis: Veicināt Latvijas sabiedrības medijpratības līmeņa celšanu, sniedzot zināšanas, veicinot izpratni un paplašinot iespējas.			
6.1. Medijpratības ekspertīzes attīstības nodrošināšana NEPLP	Uzturēta un attīstīta Medijpratības datu bāze https://datubaze.neplp.lv/	1	1
6.2. Regulāri papildināta uzturēta medijpratības datubāze, kas ietver daudzpusīgu materiālu krājumu medijpratības jomā, sadarbojoties publiskā, privātā un nevalstiskā sektora organizācijām, kā arī ekspertiem medijpratības jomā.	Medijpratības datubāzē no jauna ievietoto vienību skaits (gadā)	-	20
6.3. Medijpratības līmeņa Latvijas sabiedrībā izzināšana	Veikts pētījums par medijpratības līmeni Latvijas sabiedrībā (gadā)	-	1
6.4. Veicināt sabiedrības izpratni par latviešu valodas un tās kvalitatīva lietojuma nozīmi	Sadarbībā ar Valsts valodas centru organizēta Latvijas mediju valodas balva (gadā)	-	1
6.5. Veicināt pareizas latviešu valodas lietojumu mediju radītajā saturā	Veikts pētījums "Latviešu valodas lietojums un kvalitāte elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos un interneta vietnēs" (gadā)	1	1

	Organizēts seminārs/apmācības par latviešu valodas lietojumu un kvalitāti elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos un interneta vietnēs (gadā)	-	1

Efektīva, atbildīga regulācija

NEPLP attīsta sistēmu, lai personas ērti varētu iesniegt sūdzības un saņemt informāciju. Ir svarīgi nodrošināt efektīvu informācijas apmaiņu, lai veicinātu EPL darbības atbilstību normatīvajiem aktiem un sabiedrības interesēm. Vienlaikus NEPLP tiek nodrošināta un, ņemot vērā EPL jomas attīstību, pilnveidota monitoringa sistēma, kas palīdz īstenot NEPLP funkcijas, uzraugot EPL izplatītā satura un sniegto pakalpojumu atbilstību normatīvajiem aktiem, t. sk. tiek vērtēta:

- 1) programmu un pakalpojumu atbilstība to darbības pamatnosacījumiem;
- 2) programmu un pakalpojumu veidošanas noteikumu ievērošana;
- 3) audio un audiovizuālu komerciālu paziņojumu veidošanas izvietojuma noteikumu ievērošana;
- 4) bērnu tiesību ievērošana;
- 5) pienākumu un ierobežojumu ievērošana priekšvēlēšanu aģitācijas periodā;
- 6) audiovizuāla satura izplatīšanas noteikumu ievērošana;
- 7) satura izplatīšana interneta vidē;
- 8) citu noteikumu ievērošana.

NEPLP darbību būtiski ietekmē tehnoloģiju attīstība elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos, paplašinot satura izplatīšanas iespējas digitālā, daudzplatformu vidē. Sabiedrībai tādējādi ir pieejama mediju un satura daudzveidība, taču vienlaikus pastāv izaicinājumi un draudi.

Viens no izaicinājumiem mediju jomā ir nelegāli (prettiesiski) sniegti pakalpojumi. Šāda satura izvietojumam un izplatīšanai ir vairāki riski, kas negatīvi ietekmē gan satura veidotājus, gan izplatītājus, gan patērētājus. Satura prettiesiska izplatīšana ietekmē godīgas konkurences apstākļus, EPL attīstības iespējas un ilgtermiņā ietekmē arī sabiedrības iespējas saņemt kvalitatīvu saturu un pakalpojumus. Prettiesiski izvietoto saturu nav iespējams monitorēt, tādējādi pie auditorijas var nonākt saturs, kas aizskar īpaši aizsargājamas intereses, piemēram, bērnu intereses. Tāpat prettiesiski izplatītais saturs var saturēt dezinformāciju, naida kurināšanu un arī propagandu, un persona, kas izmanto šādu saturu, var nokļūt viltus ziņu, manipulāciju un dezinformācijas burbulī, kas ietekmē personas turpmākās izvēles un rīcību, ievērojami ietekmējot demokrātiskos procesus valstī un pasaulē. Tādējādi arī NEPLP meklē arvien jaunus veidus un iespējas, lai efektīvi nodrošinātu sabiedrības intereses EPL uzraudzības jomā. Tas ietver gan jaunu rīku ieviešanu NEPLP darbā, gan datu apkopošanu un analīzi, gan sabiedrības informēšanu un skaidrojumu sniegšanu.

Viens no Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma noteiktajiem mērķiem ir veicināt sabiedrības integrāciju uz latviešu valodas pamata, pildot Valsts valodas likuma prasības. NEPLP nosaka kārtību, kādā Latvijas jurisdikcijā esošie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi lieto valsts valodu programmās un pakalpojumos, tajā skaitā izstrādājot vadlīnijas, skaidrojumus par valodu celiņiem, subtitriem u.tml., kā arī nosakot stratēģiskās prioritātes programmu un pakalpojumu valodu lietojumā.

Apzinoties NEPLP lomu ne tikai programmu un pakalpojumu latviešu valodā nodrošināšanā, bet arī valodas kvalitātes prasības uzturēšanā, NEPLP līdztekus sūdzību

par latviešu valodas lietojumu elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos izskatīšanai īsteno aktivitātes latviešu valodas kvalitātes veicināšanā un nostiprināšanā elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos, piemēram, uztur regulāru komunikāciju ar medijiem. Lai izceltu labākos piemērus tiek iedibināta tradīcija – Latvijas mediju gada balva, jo mediji būtiski ietekmē valodas kvalitāti sabiedrībā, un tiem ir jābūt paraugam valodas precizitātes un stila jautājumos.

Lai veicinātu skaidras un pareizas latviešu valodas lietojumu Latvijas mediju telpā, tādējādi sekmējot latviešu valodas saglabāšanu, aizsardzību un attīstību, īstenojot Latvijas Republikas Satversmē un Valsts valodas likumā ietvertos mērķus, principus un uzdevumus, kā arī īstenojot nozares attīstības stratēģijā definētos virzienus, ir lietderīgi apsvērt mācību un/vai semināru rīkošanu, elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem par aktuāliem latviešu valodas jautājumiem.

NEPLP darbības spēju un risku izvērtējums

NEPLP Stratēģijas izpildi var ietekmēt dažādi riski, ņemot vērā iekšējos un ārējos faktorus. Lai izvērtētu esošo situāciju un NEPLP darbības spējas Stratēģijas periodā, izmantota stipro un vājo pušu, iespēju un draudu analīze (SVID analīze).

Iekšējie faktori

STIPRĀS PUSES	VĀJĀS PUSES
Pārdomāts NEPLP locekļu kompetenču sadalījums NEPLP locekļi – mediju nozares eksperti Darbinieku kompetence un pieredze Darbinieku apmācība, regulāra profesionālā pilnveide, ņemot vērā nepārtraukto nozares attīstību Institucionālā neatkarība Īstenota regulāra iekšējā un ārējā komunikācija Motivējoša darba vide Atalgojuma sistēmas reforma, konkurētspējīgs un prognozējams atalgojums Stratēģiska biroja atrašanās vieta pilsētas centrā Ergonomiska darba vide Atbilstoši tehniskie risinājumi funkciju izpildei Attālinātā darba iespējas NEPLP tīmekļvietne atrodas vienotajā valsts pārvaldes iestāžu tīmekļvietņu sistēmā	Nepietiekams cilvēkresurss Izaicinājumi augsti kvalificētu darbinieku piesaistē Jaunajiem darbiniekiem nepieciešamās zināšanas pārsvarā jāiegūst empīriski praksē Trūkst mūsdienu tehniskie risinājumi plašai datu uzskaitēi (apvienojot vairākas datu bāzes) un analīzei

Ārējie faktori

IESPĒJAS	DRAUDI
Starpinstitucionāla sadarbība Starptautiskā sadarbība, tajā skaitā regulāra pieredzes apmaiņa ar mediju regulatoriem Eiropā Organizācijas “Reportieri bez robežām” veidotajā mediju brīvības indeksā⁸ Latvija 2022.gadā bija 22.vietā, bet 2023.gadā jau 16.vietā, tādējādi arī NEPLP lēmumi informatīvās telpas aizsardzībai sekmējuši vārda brīvības pieaugumu Latvijā Mākslīgais intelekts Monitoringa tehnoloģiskā nodrošinājuma attīstība Valsts stratēģiskā komunikācija	Ģeopolitiskā nestabilitāte Mākslīgais intelekts, tajā skaitā tā izmantošana satura ģenerēšanā un izplatīšanā Drošības draudi (t.sk. kiberdraudi) Resursu un pakalpojumu izmaksu pieaugums Palielināta NEPLP atbildība un paplašināta kompetence, nepiešķirot papildu resursus Satura izplatīšana interneta vidē regulēta tikai daļēji

Kopumā Stratēģijas izpildi var ietekmēt dažādi riski, tajā skaitā personāla, informācijas tehnoloģiju, ģeopolitiskie riski.

Liela ietekme uz NEPLP darbību ir kvalificēta personāla trūkuma riskam. Lai mazinātu šī riska iestāšanās iespējas, reizi gadā nepieciešams izstrādāt darbinieku apmācību plānu, ņemot vērā ikgadējā novērtēšanā konstatēto apmācību nepieciešamību, kā arī plānot regulārus semināru un konferenču apmeklējumus par nozares aktualitātēm. Tāpat jāorganizē regulāras iekšējās informatīvās sanāksmes par aktualitātēm. Augsta ietekme var būt arī no nepietiekamas darbinieku motivācijas riskam, ko ietekmē dažādi faktori, tai skaitā nekonkurētspējīgs atalgojums. Šī riska mazināšanai vismaz reizi gadā tiek pārskatīta katra NEPLP darbinieka individuālā mēnešalga atbilstoši profesionālajai kvalifikācijai, kompetencei un darba sniegumam, ņemot vērā atalgojuma budžeta resursus. Saskaņā ar NEPLP darbinieku individuālās mēnešalgas noteikšanas noteikumiem individuālās mēnešalgas noteikšanā tiek ievēroti taisnīguma, caurskatāmības, orientācijas uz rezultātu un elastīguma principi.

Tā kā NEPLP attīstās un tā darbā pieaug funkciju un uzdevumu apjoms, līdz ar to nepieciešamība pēc arvien vairāk datu analīzes, viens no riskiem, kas var ietekmēt pilnvērtīgu un efektīvu šī procesu realizāciju ir tehnoloģisko risinājumu neesamība. Lai mazinātu šos risku, NEPLP meklēs iespējas, lai pilnveidotu un attīstītu datu bāzes, meklētu to savstarpējās savienošanas risinājumus.

Attīstoties mediju videi, ko ietekmē tehnoloģiju pieejamība, pastāv augsti ārējie riski nelegāla, nedroša satura pieaugumam informatīvajā telpā, kas var negatīvi ietekmēt sabiedrisko domu un sabiedrības rīcību. Lai mazinātu šo risku iestāšanos iespēju, NEPLP izmanto un meklē arī jaunus tehnoloģiskos risinājumus regulāra un sistemātiska monitoringa veikšanai dažādās satura izplatīšanas platformās un formātos.

Stratēģijā noteikto mērķu, uzdevumu rezultāti un snieguma rādītāji tiek izmantoti arī NEPLP darbības un budžeta plānošanā. Reizi gadā tiek veikts Stratēģijas ieviešanas novērtējums, kur snieguma rādītāji ļauj novērtēt progresu. Nepieciešamības gadījumā Stratēģija tiks aktualizēta, tajā skaitā ņemot vērā mediju jomas attīstības vai drošības risku izmaiņas.

⁸ <https://rsf.org/en/index?year=2023>